

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

A BALATON FEJLESZTÉSI TANÁCS INTÉZKEDÉSI TERVE a Balatonban lévő veszélyes tárgyak felkutatására és ártalmatlanítására, valamint a veszélyes tárgyakkal kapcsolatos incidensek kezelésére

Előzmények

A 2012. évi idegenforgalmi szezonban megsokasodtak azok a bejelentések, amelyek a Balatonban talált idegen tárgyakra vonatkoztak. E körben elsősorban a strandokon talált valós, vagy vélt robbanószerkezetek megjelenésével (fellelésével) és eltávolításával kapcsolatos tevékenység váltott ki jelentős média visszhangot – olykor az idegenforgalomra is negatív hatással. Másodsorban az egyéb idegen tárgyak potenciális veszélyei irányították ismét a figyelmet a meder átvizsgálásának kérdésre. A kérdés időszerűségét a 2012. évben kialakult alacsony vízszint, illetve az ehhez társuló jégzajlásból és áramlásból következő mederállapot változások is megerősítették. A felmerült problémák több irányú megközelítésének okán a Balaton Fejlesztési Tanács Közbiztonsági Testületének (BFT-KT) javaslatára a BFT az érintettek széles körének bevonásával egyeztető fórumot hívott össze. E fórumon elhangzottak alapján, az ott megjelent szakemberek ajánlására a BFT-KT az alábbi intézkedési terv javaslatot készítette el, egyeztetette az érintett szervezetek (mellékletben) képviselőivel és terjeszti a felelős tárcák vezetői elé.

Az intézkedési terv tárgya

Jelen intézkedési terv tárgya,

- hogy meghatározza a Balatonban potenciális veszélyt jelentő tárgyak jellegét, a potenciális veszélyek és azok megelőzése, kezelése szempontjából kategorizálja azokat;
- felmérje a veszélyeztetett területeket és csoportosítsa azokat a veszély mértéke és a teendő intézkedések komplexitása és sürgőssége szempontjából;
- meghatározza azokat az intézkedéseket, amelyek szükségesek a fenti csoportosítások alapján;
- kijelölje az intézkedések felelőseit;
- számba vegye a vonatkozó jogszabályokat és javaslatot tegyen a szükséges módosítások irányára;
- prognosztizálja az intézkedések forrás igényét és javaslatot tegyen a források biztosítására;
- kialakítsa a szükséges információs eljárások metódusát és a média megjelenések célját és célszerű tartalmát.

Idegen tárgyak meghatározása

Víz alatti akadály minden olyan, természetes, vagy mesterséges tárgy, amely a környező, ismert, vagy ismertnek vélt medertől jelentősen eltérő anyagú, alakú és a víztest használatban lévő részére benyúlva abban a használat szempontjából jelentős, és/vagy veszélyt jelentő módon teret foglal. Ezen akadályok egy része természetes, egy része mesterséges. A mesterséges akadályok nem tervezett és nem előírás szerinti csoportja az idegen tárgyak halmaza.

A víz alatti idegen tárgyak tipikusan az alábbiak:

- Vízi állások, horgászstégek, karók víz alatti maradványai
- Hajók, csónakok, repülőgépek maradványai
- Behordott hulladék, szemét (beton, acél, kő, téglá üveg stb.)

- Gránátok, bombák, lövedékek és alkatrészeik
- Halászhálók, varsák
- Kikötéshez használt láncok, kötelek, sodronyok, betontömbök

E tárgyak részben közvetlen kockázatokat jelentenek, részben közvetett veszélyt, kár okozhatnak. A közvetlen kockázatok az alábbiak:

- Robbanásveszély, a robbanás okozta személyi sérülés
- Vízben lévő nagyobb, éles, illetve szűrő tárgyak okozta, a vízhasználat (fürdés) során elszenvedett nagyobb személyi sérülés (fej-, gerinc, mellkas sérülés)
- Vízben lévő kisebb, de éles, illetve szűrő, valamint fertőzést okozó tárgyak által, a víz alatt okozott kisebb sérülések (láb, kéz megvágása, ficam)
- Hajózási esemény (fennakadás, hajótest sérülése, hajtómű, kormánymű meghibásodása)

Közvetett veszélyt jelent

- az élővilág sérülése;
- a hajózás biztonságának csökkenése;
- a környezet szennyezése;
- az állampolgárok, turisták biztonságérzetének csökkenése;
- negatív élmények benyomások keletkezése;
- az idegenforgalmat ért gazdasági károk.

A fentiek okán az idegen tárgyakat, illetve az általuk okozott veszélyeket a szükséges teendők sürgőssége okán több csoportba sorolhatjuk. A csoportosítás részben jellemzők szerinti leírásuk, részben a ténylegesen kialakult, a tapasztalt helyzet alapján az alábbi lehet:

- azonnali intézkedést igénylő veszély helyzet (pl: fellelt robbanó szerkezet, vagy annak egyértelmű gyanúja, hajózási eseményt okozó tárgy, személyi sérülést okozó, fellelt tárgy);
- tervezett prevencióval, felkutatással azonosított idegen tárgy;
- vélelmezett idegen tárgy és/vagy szennyezett terület veszélymentesítésének igénye.

A veszélyeztetett területek

A veszélyeztetett területeket a potenciális veszély mértékére, annak kiterjedése, illetve az érintett lakosság/fürdőzők száma alapján szükséges meghatározni, rögzíteni, értékelni és ott a szükséges intézkedéseket megtenni.

Ennek alapján:

- Azonnali beavatkozást igénylő terület, ahol robbanószerkezetet, lövedéket, lőszert találtak/azonosítottak, vagy a fürdőzők csoportjára közvetlen veszélyt jelentő idegen tárgyat találtak.
- Kiemelten veszélyes területek a kijelölt strandok azon részei, amelyek tipikusan alacsony vízszint mellett még gyalogosan bejárhatóak és ott korábban robbanószerkezetek találtak, valamint ahol a hajózás és/vagy a fürdőzésre veszélyt jelentő idegen tárgyak vannak.
- Fokozottan veszélyes területek a fürdési szezont megelőzően át nem vizsgált kijelölt strandok.
- Veszélyes területek, ahol a fürdőzésre és/vagy a hajózás biztonságára veszélyt jelentő idegen tárgyak vélelmezhetőek.

Az érintett jogszabályok áttekintése

- 2000. évi CXII. törvény a Balaton Kiemelt Üdülőkörzet Területrendezési Tervének elfogadásáról és a Balatoni Területrendezési Szabályzat megállapításáról
- 78/2008. (IV. 3.) Korm. rendelet a természetes fürdővizek minőségi követelményeiről, valamint a természetes fürdőhelyek kijelöléséről és üzemeltetéséről
- 142/1999. (IX. 8.) Korm. rendelet a tűzszerészeti mentesítési feladatok ellátásáról
- 72/1996. (V. 22.) Korm. rendelet a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlásáról
- 37/2007. (XII. 13.) ÖTM rendelet az építésügyi hatósági eljárásokról, valamint a telekalakítási és az építésügyi-műszaki dokumentációk tartalmáról
- 379/2007. (XII. 23.) Korm. rendelet a vizek hasznosítását, védelmét és kártételeinek elhárítását szolgáló tevékenységekre és létesítményekre vonatkozó szabályokról
- 57/2011. (XI.22.) NFM rendelet a vízi közlekedés rendjéről
- 17/2002. (III. 7.) KöViM rendelet a hajózásra alkalmas, illetőleg hajózásra alkalmassá tehető természetes és mesterséges felszíni vizek víziúttá nyilvánításáról

Szükséges operatív intézkedések

A szükséges intézkedések köre alapvetően függ attól, hogy a veszély közvetlen, vagy közvetett, illetve potenciálisan fennáll-e.

Az azonnali beavatkozást igénylő veszélyhelyzetek során a jelenlegi jogszabályok alapján a veszély jellegétől függően az üzemeltető és a különböző hatóságok teendői szabályozottak – azok szerint kell eljárni.

A 2013. évi szezon kezdete előtt az önkormányzatok és/vagy a vízügyi kirendeltség bevonásával el kell végezni a területek besorolását a fentiek szerint (kiemelten-, fokozottan veszélyes, illetve veszélyes területek).

A kiemelten veszélyes területeken a meder átvizsgálását a hajózási-, illetve a fürdési szezon előtt szükséges elvégezni az érvényes jogszabályok – mint minimális kötelezettség – betartása mellett, a rendelkezésre álló eszközök és erőforrások felhasználásával.

A fokozottan veszélyes területeken (strandokon) a veszély meglétére és jellegére utaló tájékoztató táblákat kell kihelyezni, amelyek csak a meder átvizsgálása, annak dokumentálása és ellenőrzése után távolíthatók el.

A veszélyes területekre vonatkozóan az elérhető helyi és specifikus kommunikációs csatornákon keresztül (internet, honlapok, VHF rádió csatorna, Hajósoknak Szóló Hirdetmény, tájékoztató táblák stb.) tájékoztatást kell adni az érintetteknek. A vélelmezett veszély meglétéről szakemberek bevonásával a vélelem megjelenésétől számított 48 órán belül meg kell bizonyosodni, a veszélyes idegen tárgyat el kell távolítani, illetve eltávolításáig a helyet jól látható módon el kell keríteni, illetve őriztetni kell.

A megelőzés mechanizmusa

Annak érdekében, hogy a veszélyes területek besorolási szintje, illetve mértéke csökkenjen, illetve a veszélyt jelentő idegen tárgyak száma csökkenjen, továbbá a veszélyes helyzetek kialakulása, illetve azok kezelése a szükséges és indokolt mértékű média megjelenést generálja, a következő megelőző lépéseket szükséges megtenni.

Felkészítési mechanizmus és eszközrendszer működtetése

A HM Vezérkari Főnökség tűzszerészeinek bevonásával olyan alapfokú képzési programot kell kidolgozni és alkalmazni, amely alapján a mederben, illetve a vízben munkát végzők meg tudják határozni, hogy az adott idegen tárgy jelenthet-e közvetlen veszélyt, azaz a robbanószerkezet, lövedék, lőszer mely kategóriájába tartozik. Ezen oktatásban célszerűen az önkormányzatok, strand- és kikötő üzemeltetők képviselői, strandi mentőőrök, a vízirendészet és a katasztrófavédelem operatív állománya, a meder-, a védmű- és vízépítési (szabályozási) munkák irányítói, munkavezetői vegyenek részt. Ezt követően gondoskodni kell arról, hogy az így kiképzett személyek végezzék el a talált/fellelt idegen tárgyak elsődleges veszélyességi minősítését – ezzel csökkentve a kockázatokat, a felesleges riasztást és annak költségét, valamint a pánikkeltést. Szükség esetén viszont meg tudják tenni a szakszerű bejelentést, a terület (az idegen tárgy) elkerítését, őrzését.

Jogszabályi felülvizsgálat

Felül kell vizsgálni az érvényes jogszabályokat annak érdekében, hogy azok egymással összhangban, a kérdéses problémahalmaz minden elemére kiterjedő, végrehajtható, szankcionálható utasításokat tartalmazzanak. E téren kiemelten kell kezelni a vízi állások létesítésének engedélyeztetését, a felelősök és felelősségi körök meghatározását, a szakszerű telepítések és eltávolítások ellenőrzését.

Érintettek jogkövető-, megelőző- és ráható magatartásának kialakítása

Az érintett szervezetek számára ajánlásokat kell kidolgozni annak érdekében, hogy tagjaik, alkalmazottjaik a jogszabályok célját megértve azokat betartsák, betartassák és ezzel maguk is pozitív példát mutassanak. A vízi állások vonatkozásában a helyi horgász közösségek felelősségi körét és együttműködésük területeit ki kell dolgozni és a folyamatba partnerként kell őket bevonni. (E téren támaszkodni kell a Balatoni Vízügyi Kirendeltség által már korábban elkészített eljárásokra, javaslatokra.) Együttműködésük kiemelt területe a felderítés, illetve a szakszerű

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

bejelentés lehet. Ez különösen az illegálisan kihelyezett halászhálók, varsák, a szabálytalanul elhelyezett vízi állások, a horgászkarók, a sérült, vagy rosszul eltávolított vízi állások, elsüllyedt csónakok esetén lehet hatékony.

Hatékony hatósági tevékenység szükségessége

Meg kell követelni a hatékony hatósági fellépést úgy a felkészítés, a prevenció, a tájékoztatás, az engedélyeztetés, az ellenőrzés és a szankcionálás területén is. Ennek alapja, hogy az érintettek részéről megfelelő társadalmi támogatást élvezzenek munkájuk során. E téren hatósági tevékenységet végeznek: a vízirendészet, az ÁNTSZ, az önkormányzat, a vízügyi kirendeltség, a kormányhivatal illetékes szakegységei, a halőrök és természetvédelmi őrök.

Korrekt információs adatbázis

A vízbiztonság e komplex feladathalmazát egy nyilvános (vagy részben nyilvános), naprakész, szakszerű információs adatbázis fejlesztésével, feltöltésével és üzemeltetésével szükséges támogatni. Az adatbázis alapjául egy interaktív medertérképi megjelenítést javasolunk, amely önálló rétegenként tartalmazza a nádas-térképek, engedélyezett parti-, kikötői létesítményeket, az engedélyezett vízi állásokat, a nem engedélyezett, de felderített vízi állásokat, a strandok határait (különböző vízállások esetére is), az ismert és vélelmezett idegen tárgyakat, az átvizsgált területeket, a vizsgálat módját, annak megállapításait. Az adatbázis kezelőjét (BVK) fel kell jogosítani a szükséges adatok megismerésére, beszerzésére, adaptációjára és biztosítani kell számára az ehhez szükséges forrásokat.

Állami közreműködés

A vízbiztonság megteremtésében az államnak kiemelt szerepe van. Ezt részben a résztvékenységek törvényi szabályozása, az állami vagyon fenntartásának, kezelésének és állagmegőrzésének felelőssége, valamint a költségvetés jelentős mértékű idegenforgalmi bevételének fenntartása is indokolja. Elvárható, hogy a jogszabályi háttér korszerűsítésében, harmonizációjában, a hatósági feladatok ellátásában és a szükséges finanszírozási háttér megteremtésében is hatékonyan közreműködjön, illetve arányos részt vállaljon.

A média bevonása

Minden statisztikai adat azt bizonyítja, hogy a Balatonban igen elenyésző számban található felrobbanó szerkezet, azonban egy-két eset is magára vonja a média figyelmét. Ezért a fenti tevékenységek nem lehetnek eléggé hatékonyak a média szakszerű bevonása nélkül. Fel kell vállalni a média felkészítését annak érdekében, hogy közreműködésük, tevékenységük minél inkább az osztársadalmi igények mentén hasson. Ezért az alábbi feladatokat jelöljük meg:

- A Balaton állapotáról, a reális veszélyekről (illetve a veszélyek nem létéről, megszűntéről) olyan mélységű tájékoztató anyagokat kell készíteni, amely a média különböző rétegei és technológiai számára felhasználható.
- Gondoskodni kell a tájékoztató anyagok terítéséről és a média megjelenések szervezéséről.
- Ki kell jelölni azokat a felkészített szakembereket, akik a kérdésben nyilatkozni tudnak. Különösen igaz ez a váratlan helyzetek során megjelenő fokozott média érdeklődés esetén.
- Biztosítani kell, hogy a média képviselői hozzá juthassanak a korrekt tájékoztatáshoz szükséges információkhoz.

- Médiafigyelő szolgálatot kell üzemeltetni, a hamis, vagy nem tényszerű megjelenések esetén gondoskodni kell a szükséges kiegészítésekről, helyre igazításokról.
- A Balatont és/vagy a balatoni idegenforgalmat bemutató megjelenéseket értékelni kell és média szakemberek bevonásával hatékony stratégiát kell kidolgozni annak fejlesztésére.
- Az igazoltan rosszhindulatú, kártékony és egyoldalú híradások esetén a jog eszközeivel is fel kell lépni azok elkövetői ellen.
- Figyelni kell az érintett közösségi oldalakat, az ott elhangzó véleményekre indulatmentesen reagálni kell, illetve proaktív módon szükséges irányítani e fórumokat a tárgyyszerűség felé.

Közreműködő szervezetek

A Balatonban lévő idegen tárgyak kezelésével kapcsolatban a következő szervezeteknek vannak, illetve lehetnek közvetlen teendőik:

- A partszakasszal rendelkező önkormányzatok
- Strandok üzemeltetői
- Kikötők üzemeltetői
- Horgászegyesületek
- Balatoni Vízügyi Rendőrkapitányság (BVRK)
- Honvédség
- Balatoni Halgazdasági Nonprofit Zrt (BalHal)
- Katasztrófavédelem megyei igazgatóságai (KatVéd)
- KDT VIZIG Vízügyi Kirendeltség (VÍKir)
- Vízügyi Magyarországi Szakszolgálat (VMSZ)
- Integráló szervezetek (BFT, BIKN-Kft., BSZ, BFSZ, BHoSZ)

Forrásigényes tevékenységek területei

- Prevenációs intézkedések
- Felkészítések
- Veszélyelhárítás, kárelhárítás
- Információs tevékenységek
- Proaktív média megjelenések

Javasolt intézkedések

A fenti tevékenységek és javaslatok összegzéseként az alábbi intézkedéseket ajánljuk a döntéshozó állami szervek és hatóságok, valamint közreműködő szervezetek és önkormányzatok számára:

1. Jogszabályok elemzése, javaslatok kidolgozása a harmonizációra, módosításra

Felelős: BM (BVRK, KDT VIZIG)

Határidő: 2013. március 31.

Forrás: Nincs közvetlen forrásigény

2. Információs adatbázis kialakítása

BALATON
FEJLESZTÉSI TANÁCS

Felelős: BM (SM Katasztrófavédelmi Főig.); KDT VIZIG BVK; BFT
Határidő: 2013. június 30.
Forrás: 15.000 eFt

3. *Képzési program kidolgozása, képzés I. szakasz végrehajtása*

Felelős: HM
Határidő: 2013. március 31.
Forrás: 7.000 eFt

4. *Vélelmezett robbanó szerkezetek semlegesítése*

Felelős: Önkormányzatok, BM (BVRK); HM
Határidő: azonnal (eseti)
Forrás: Költségvetésen belül, nem elkülöníthető

5. *Területek veszélyességi besorolása, regiszter feltöltése*

Felelős: Önkormányzatok; BM (BVRK, Katasztrófavédelmi Igazgatóságok); BVK;
HM
Határidő: 2013. május 31.
Forrás: 8.000 eFt

6. *Lehetséges felkutató eszközök és eljárások számba vétele, az alkalmazás körülményeinek meghatározása, az eljárások kidolgozása*

Felelős: BM (BVRK, Katasztrófavédelmi Igazgatóságok); HM; BVK; VMSZ
Határidő: 2013. április 30.
Forrás: 8.000 eFt

7. *Strandok üzemeltetés előtti átvizsgálása, a kiemelten és a fokozottan veszélyes besorolású területeken 30 cm iszap-főveny mélységig korszerű technikával*

Felelős: Önkormányzatok, strandüzemeltetők; VMSZ
Határidő: 2013. május 15.
Forrás: 700.000 eFt (80%-os támogatás vízbiztonsági alap létrehozásával)

8. *Veszélyes területek átvizsgálása, ártalmatlanítás*

Felelős: Önkormányzatok; BM (KDT VIZIG, Katasztrófavédelmi Ig.-ok)
Határidő: Bejelentést követő 1 héten belül
Forrás: 50.000 eFt (80%-os támogatási intenzitású vízbiztonsági alap létrehozásával)

9. *Az átvizsgálás módjának, eredményének és dokumentálásának vissza ellenőrzése*

Felelős: BM (BVRK)
Határidő: Folyamatos
Forrás: Költségvetésen belül, nem elkülöníthető

10. *Tájékoztató anyagok, filmek készítése és a prevenció propaganda program végrehajtása*

Felelős: BM (BVRK); HM; BFT

Határidő: 2013. június 30.
Forrás: 8.000 eFt

11. Média felkészítő tevékenység tervezése, végrehajtása, ismétlődő média megjelenések szervezése, incidensek esetén média akciók lebonyolítása

Felelős: Önkormányzatok; BM (BVRK); BFT
Határidő: folyamatos
Forrás: 15.000 eFt

Prognosztizált forrásigény a bevezetés évében összesen: 811.000 eFt. Javasolt forrás megosztás: 20% önkormányzati-, üzemeltetői önrész, 30% költségvetési forrás, 50% centralizált projekt forrás (vízbiztonsági alap, mederhasználati díj stb.)

Összeállította:

A Balaton Fejlesztési Tanács Közbiztonsági Testületének munkacsoportja Jamrik Péter közbiztonsági tanácsos (a KT elnöke) vezetésével.